

ազգային

Ω σωστισμοվ ծերս ան-
ցավ Գլենդեյլում լուս
տեսնող «Նոր կեամֆ»
շաբաթաթերթի անցյալ տարեվերջի
49-րդ համարը: Սփյուտի հայատառ
մասույի հանդեղ, անկախ կուսակ-
ցականությունից, միշտ մի ներին
խանդաղատամբ եմ ունեցել, եւ այս
անգամ էլ այդոյիսի զգացումով սկ-
սեցի ընթերցանություն: Ավա՞ն, ա-
ռաջին իսկ էջից, առաջին իսկ տո-
ղերից ծանր մի հիասթափություն
առլեցի: Այս թերթը, դատելով հենց
թեկուզ այս մեկ համարի այլազան
իրադարձություններից, ստանձնել է
նայր հայրենին ու առնվազն նրա
ներկա իշխանություններին Վարկա-
բեկելու, սեւացնելու, հայաստա-
նյան իրականությունը ամենամոյլ
գույներով ներկայացնելու ամոթակի
«առամելությունը»: Ի՞նչ դիմի մտա-

զահ Լեւոն Str-Պետրոսյանը։ Այս վատ թամնված կարուց մի տեղ, այնուամենայնիվ, դոոքում է։ «Ու են այն դոոռուախոս Պարոյր Դայրիկեանները, Վազգեն Սանուկեանները եւ իրենց մունետիկները, որոնք Դայասանի եւ Սփիլիոֆի կարեւոր սարածներու վրայ, օրն ի բուն ցոյցեր կը կազմակերպէին նախկին նախազահ Լեւոն Str-Պետրոսեանի եւ այն ատենուան դետական իշխանութեանց դէմ, իսկ հիմա դարձեր են դադանումն Զարարեայի»։ Քիչ ավելի ցածում դարոնը ըմբուսանում է, թե ինչու «նախազահ Ռոչարեան մէկ ժանի ամիսներ առաջ առեցուցիչ փութաջանութեամբ վիճուռուի ելաւ գործի լծելով միջազգային ոստիկանական ջոկաններ (Interpol), գտնելու եւ դաստելու Վաճո Սիրադեղեանը»։

Կասկածանոնվ։ Ամենելին չի ցանկանա Որբեր Քոչարյանի, նրա վարչակազմի փաստաբանի դերն ստանձնել։ Նախագահ Քոչարյանը, նրա վարչակազմը, Դայաստանի ներկա իշխանությունները իսկապես ունեն եւ այս սխալներ են գործել։ Բայց ամենամեծ մեղքն այն է, որ նրանք բավարար կամք ու վճռականություն չունեցան իսղառ արմատախիլ անելու «այն ատենուան իշխանութեանց» ցանած թունավոր սերմերը, ուստի ուղարկում գնացին ու շարունակում են գնալ նախորդների ճանապարհով։ Եթե հայրենի ժողովուրդն այսօր նկատելիորեն հիասթափված է Որբեր Քոչարյանից ու նրա վարչակազմից նախ եւ առաջ այդ դատանոնվ, այն մեղադրանոնվ, որ վեցին երեք տարիներին «ոչինչ չի

րանի վճոի , առանց աղացույցների այդ մարդկանց համարելու նման հետեւավոր հանցանի մեղսակիցներ- իսկ եթե վաղը դատարանում դարձ- վի, որ նախաբննությունը սխալվե՞լ է կամ, միզուցե, ինչ-ինչ ուժերի թելադ- րանով դիտավորյալ գնացել է սխալ ճանադարին՝ պ: Եթե դարձվի, որ այդ մարդիկ իրեն անմեղ էին եւ հանիրա- վի անքաստանվել էին, որովսագի այս կերպ «մեծ բաւեն» նաեւ նախազա- հի՞ն: Եթե դարձվի, որ դա նախազա- հի դեմ ուղղված հետեւավոր դավադրությո՞ւն է: Ի՞նչ գոյն են ստանալու բոլոր նրանք, ներսում թե դրսում, ով- քեր այս կերպ փորձում էին հաշիվ մարել նախազահի հետ: Կատելի՞ է նման հնարավորությունը բացառել: Առողջ տամարանությունը հոււում է, որ ոչ: Միանգամայն արժանահա- վաս վարկած է նաեւ այն, որ իսկա-

ՎՏԱՆԳԱՎՆԻ... ԽՈՐԵՒՀԻՖԻ ԽԱՄԱՐ

Ո՞ւմ զուշան է փշում «Նր կեանք» շաբաթաքերը

ծի «Նոր կեանի» ընթեցողը հայրենիք, Հայաստանի Հանրապետության այսօրվա ու վաղվա մասին, եթե միամստություն ունենա հավատալու այս թերթի բարզությանը։ Պիշտի հոգու մեջ վառ դահի երեւէ հայրենիք վերադառնալու փափագը։ Պիշտի խղճի դարձ համարի հեռվից-հեռու սատար կանգնելու դժկարին օրեր աղրող մայր Երկրին ու ժողովրդին։ Բնավ։ Ըստ թերթի Հայաստանի Հանրապետությունն աղազա չունեցող, դատմության թափերքեմից ահա-ահա իջնելու դատաղարտված, արյունոտու դեկավաներով կառավարվող, համատարած թշվառության, աղականության եւ հազար ու մի մերժերի մեջ թաղված սողոմ-գոնոր է, որին միայն Աստծո բարելական կրակն է դակասում աշխարհի երեսից «արդարացիորեն» ջնջվելու համար։ Էլ ինչո՞ւ սիրել նման մի հայրենիք, էլ ինչո՞ւ երազել երեւէ կրկին Հայաստան վերադառնալու մասին, ինչո՞ւ սատարել այդորիսի «բարբարոս» մի դեսության։ Այս է թերթի հրամարակումների թափուն ենթատեսար, եւ սա է, որ չափազանց ցավալի ու հիասթափեցնող է։ Ակամա մտածում ես ո՞վ է դատվիրատուն, ո՞ւմ գուռնան է փչում «Նոր կեանը», ի՞նչ նոյատակով։ Նույնիսկ թուրական մանուկում հազվադեռ կարելի է հանդիդել այսչափ մաղծի, կիսաճշմարտությամբ շաղախված այսչափ կեղծիքի, այսիան անթարուց հակահայ հարծակումների։

Այստեղ է թափնված օան զլուխը, այստեղից է բխում հոդվածագրի ամնուն ատելությունը առ ներկայիս նախագահն ու ներկա իշխանությունները, բանզի նրանք «Ողողերթ Շոշարեան եւ Սերժ Սարգսեան», վճռորոշ դեր են խաղացել «այն ատենուան ղետական իշխանութեանց» նեռանալու գործում: Պարոն Թորգոն Փոսթանեանի (անօութ, նաեւ նորա լատվիանականի) աշխում սա աններելի հանցանք, անդամելի ունի եւ: Այս եւ ամեն ժամակ լուտանդ է թափում ծեռի հետ «ոչնչացնելով» նաեւ վաշչաղետ Անդրանիկ Մարգարյանին: Բայց զիսի՝ արդյոն դարոնց, որ եթե կա մի բան, որի համար հայրենի ժողովուրդը, այնուամենայնիվ, երախտաղարտ է ու երախտաղարտ դիսի մնա Որբեր Քոչարյանին եւ Սերժ Սարգսյանին, իենց այն է, որ նրանք, եղերահիւսակ կազզեն Սարգսյանի հետ միասին, իսկաղես վճռորոշ դեր խաղացին նախորդ ուժիմի անարյուն հեռանալու գործում: Որովհետեւ այդ ուժիմը, մանավանդ կազզեն Սարգսյանի դեկապարած բանակի աջակցությունը ունենալու դեմքում չեր կարանի հայրենի ժողովրդի արյունը որելուց, միայն թե դահեր իշխանությունը (1996-ի սեպտեմբերը մոռացա՞ն): Այդ ուժիմը, կամա թե ակամա, դասճառ էր դարձել մեր զլիսին թափնված այն բոլոր աղետների, որոնք այդքան զգայացունց շետադրումներով թվարկում է Թորգոն Փոսթանեանը իր հոդվածում՝ ամեն ինչ նենգամնորեն հասցեագրելով «ներկայ իշխանութեանց»:

փոխվել»: Չակերտներ եմ դրել, որովհետեւ որու բաներ, այնուամենայնիվ, փոխվել են: Ներկա իշխանությունները, թերև դանդաղ, բայց գոնեն ծգտում են վերազործարկել մեր երեխնի արդյունաբերական հսկաները: Այժմ, թեկուզեւ նախկին հզորությունների շատ փոքր չափով, աշխատում են «Նախրիտը», ալյումինի եւ էլեկտրալամպերի գործարանները, լեռնամետալուրգիական կոմբինատը, Կանաձորի ֆինիական ձեռնարկությունները եւ այլն: Թիշ է, շատ փոքր բայց արդյուն այս իշխանություններն ազատ գործելու շատ ժամանակ ունեցան: 1999-ի հոկտեմբերի 27-ի անդարազիծ ոճիրը ցնցեց մեր երկիրը, նեզանից վանեց արտասահմանյան ներդնողներին, խորացրեց անվտանգությունը Հայաստանի հանդեռ, իհասրափեցրեց ժողովրդին թե ներսում, թե դրսում: Ո՞վ էր կազմակերպել այդ ոճիրը մի հարց է, որն իր դատասխանը դեռ չի սացել: Վարկածները շատ-շատ են: Եվ դրանց մեջ չի կարելի բացառել եւս մեկը՝ նախկին իշխանավորների ատելությունը Վազգեն Սարգսյանի հանդեռ վերը նշանակած դատարուվ: Բայց այս եւ բազմաթիվ այլ վարկածները առ ոչինչ համարելով, դարոնն իրեն իրավունք է վերադարձն գտելու: «Հոկտեմբերի 27-ի ոճիրներուն հեղինակները ծանօթ են բոլորին: Ոճիրին հետ կաղուած եւ ամբաստանուած շարժ մեղադեմներ, վերջին վեց ամիսներու ընթացքին ազատ արձակութեան նախազահ քոչարեանի կարգադրութեամբ... Հակառակ սփիւրեան թերթերու բուօն տա-

Հայ-քուրքական
«գիտական
երկխոսությունը»
բաղադրական
ծուռակ է

Համոզված են հայ
զիսնականները

Արեւմտյան տերությունների կողմից
Դայոց ցեղասղանության ծանալման
Վերջին ժավալումներին զուգահեռ ա-
ռավել խան Երբեկ ակտիվորեն Երա-
նառության մեջ մտավ հայ-բուրժական
Երկխոսության գաղափարը։ Բաղա-
խական մակարդակում Թուրքիայի հետ
Երկխոսության դատաստակամու-
թյուն դաշտնական Երեւանը հայ-
նել է միշտ։ Միայն արտգործնախարա-
Վարդան Օսկանյանը խանից կոչել է
Անկարային ոչ միայն ցեղասղանու-
թյանը, այլև Երկու Երկրներին ու Տա-
րածաշրջանին Վերաբերող բազմաբ-
նույթ հարցեր բննարկել։ Ցեղասղա-
նության խնդրի միջազգային ծանալ-
ման առումով Վ. Օսկանյանը հայտա-
րաբեկ էր. «Որտան Դայոց ցեղասղա-
նության մասին շատ խոսվի, այնին-
չան Անկարան հետ կհամակերպվի դա-
մության դարսի հետ»։ Անկարան,
սակայն, Վայնասունային հակաբայ-
լերի սղառնալիքով հանդես եկավ Եվ-
րոպական դեժությունների՝ մասնա-
վորաբես Ֆրանսիայի դեմ։

Իսկ Հայաստանի համար ցըանառության մեջ դրեց հայ-բուրգական գիտական Երկխոսության միտքը՝ մի կողմ բողնելով դաշտնական Երեւանի Երկխոսության դատրաստակամության հայտարարությունները։ (Հայ Երանելու դատմաքանների սփումների նախադեմեր եղել են Եվրոպական Երկրներում, նաեւ ցեղասպանության 80-ամյակի միջոցառումներին Երեւանում եղել որում բուրգ գիտնական Եր։)

Դայաստանի գիտական ցըանակներում Երկխոսության առաջարկը, որ այստեղ ուղեկցվեց նաեւ օսմանյան արխիվների բացման հնարավոր հետանկարի մասին խոսակցություններով, միանալու մասին չի ընդունվում: Այսդես, Դայոց ցեղասույնության բանգարանի տնօրեն Լավերնի Բարսեղյանը համոզված է, թե չորիշի խուսափենք քուրթերի հետ գիտական Երկխոսությունից: Սակայն ցեղասույնությամբ զբաղվող դասմաքանների գերակշիռ մասը թե՛ հայ-քուրթական գիտական Երկխոսությունը, թե՛ քուրթական արխիվների մատչելիության հետանկարը խաղաքական ծուղակ են համարում: Նախ, նրանք ղնդում են, թե օսմանյան արխիվները հայ գիտականների առջեւ բացելու խնդիր դնելը սկզբունքային սխալ է, խանգի մենք դեմք չունենք աղացուցելու 1915-ի ցեղասույնության իսկությունը: Բացի այդ քուրթական արխիվները «լվացվել» են: «Մեր այս մասնագետներ քուրթական արխիվների

մասին խոսելիս եվրոպական ժիմի
արխիվ են դատկերացնում: Իրակա-
նում դրանց նյութերը նույնիսկ դարձ
դասակարգված չեն, ինչը տեխնիկա-
լիս անհնար է դարձնում արդյունա-
վետ աշխատելոց: Չնորոշական նաև, որ
ցեղասպանության վերաբերյալ իրա-
հանգների մեջ մասը տրվել է բանա-
վոր, եղած նյութերն էլ ժամանակին
ոչնչացվել են», հավաստեց ՀՀ ԳԱԱ
արեւելագիտության ինստիտուտի քուր-
սական քաժնի Վարիչ Ռուբեն Սաֆա-
րյանը:

Եթե արխիվներում աշխատելու անհրաժեշտություն էլ կա, ըստ հայ գիտնականների, աղա գուցե բուրժ գիտնականների համար: «Ցեղասունության վերաբերյալ բազմաթիվ նյութեր կան Եվրոպական եւ ամերիկյան արխիվներում, որոնց դոները մշամեն բաց են Եղել Թուրքիայի առաջ», նույն դատմական գիտությունների դոկտոր Նորայր Սարովիսանյանը:

Նոյն տամարանությամբ էլ մեր գիտականներն անհմաս են համարում բուն Երկխոսությունը բուրժերի հետ, խանզի դա ի սկզբանե խաղաքականացված նախաձեռնություն է Վեցիններիս կողմից։ Այլ խնդիր է գիտական բննարկման նստել բուրժ դատարանների հետ, եթե նրանք ել ունենան մեկնակետ, որ ցեղասպանությունն անհերթելի փաստ է։

